

Besede in dejanja

»Krščanska demokracija je stranka, ki se ne istoveti z institucijami in ki hoče, da ostane živ in življenjski njen krščanski navdih, ker je to nujna opora, da se poživi duh poslanstva (v korist bližnjega), ki je bila konstanta in značilnost prve Krščanske demokracije«. Tako je opredelil lastno stranko njen deželni tajnik Adriano Biasutti v poročilu, ki ga je prebral na deželnem kongresu v Gorici 11. t.m.

Če bi bila Krščanska demokracija to, kar pravi njen deželni tajnik, bi njen »krščanski navdih« in njen »duh poslanstva« morala priti do izraza v vseh strankinih stališčih. Najizraziteje in najbolj zgovorno pa bi se to moralo gotovo izražati pri obravnavanju vprašanj, ki za kristjana ne morejo biti ali postati predmet pogajanj, še manj pa mešetorjenja. Mislimo tu seveda na vprašanje celovite zakonske zaščite slovenske narodne manjšine v Italiji. V tej zvezi je Adriano Biasutti v svojem poročilu na deželnem kongresu v Gorici dejal, da zakonski predlog, ki ga je vložila v poslanski zbornici Krščanska demokracija, morda res ni najboljši, a da je predlagana rešitev po njegovem »danes še najbolj izvedljiva in uravnovešena«. Takoj nato pa je pristavil, kako je stranka zaskrbljena zaradi morebitnih »vsiljevanj, tudi z vladne strani, katerih posledic ni lahko predvideti«.

Pustimo ob strani zaskrbljenost deželnega tajnika Biasuttija, ki je v isti sapi neokusno smatral za potrebno, da jo je »zasolil« s še kar odkrito grožnjo. Zanima nas tu le bistvo vprašanja, ki je in ostane pravična zakonska zaščita celotne slovenske narodne manjšine v deželi Furlaniji - Julijski krajini. Zakonski predlog, ki ga je pripravila Krščanska demokracija, pa kratkomalo ni pravičen (in torej ne more biti krščanski), ker predvideva uzakonitev grobe diskriminacije. Nič drugega kot golo diskriminacijo bi namreč predstavljala določitev različne ravni zaščite za pripadnike slovenske skupnosti glede na kraj njihovega bivanja in tudi glede na različno raven njihove narodne zavesti.

Gre, kot vidimo, za stališča, ki nikakor niso v skladu s trditvijo, da se Krščanska demokracija pri svojem političnem delovanju sklicuje na krščanska načela. V tej zvezi bi bilo dovolj, da bi upoštevala stališče, ki ga je do vprašanja zaščite Slovencev v videmski pokrajini zavzel tamkajšnji nadškof msgr. Battisti. Vodilni predstavniki Krščanske demokracije v naši deželi se očitno ne menijo za to, kar o manjšinski zaščiti pravi najvišji cerkveni dostojanstve-

dalje na 2. strani ■

Nihče se ne zanima več za Palestince

Potem ko so Združene države in Velika Britanija takorekoč čez noč sklenile, da bodo umaknile svoje vojaške enote iz Libanona in je nekaj stotin mornariških strelcev med objavo tega sklepa že bilo vkrčanih na ladjah ob libanonski obali, se je res izkazalo, da se je poslanstvo mednarodnega mirovnega zbora (sestavljale so ga vojaške enote Združenih držav, Vel. Britanije, Francije in Italije) dokončno ponesrečilo. S tem so zlasti Združene države doživele velik diplomatski neuspeh, saj se je ponovno izkazalo, da niso sposobne same rešiti libanonske krize, ki je seveda le delček vsega zapletenega dogajanja na Bližnjem vzhodu.

Italijani so sicer nekaj dni nihali glede odločitev o svojih vojaških enotah, ki so jih imeli pri Bejrutu. Predstavniki vlade so najprej izjavili, da ne bodo prepustili na milost in nemilost palestinskih begunskih taborišč, ki so ju nadzorovali, nato pa je padla odločitev, da se bodo italijanski vojaki vrnili v domovino, pri Bejrutu pa bo ostalo le kakih 100 orožnikov - padalcev, ki

bodo stražili italijansko veleposlaništvo in nekatere druge italijanske objekte v libanonski prestolnici. Nekaj mornarjev pa bo vkrcanih na ladji Caorle, ki je zasidrana pred libanonskim pristaniščem.

Položaj v Libanonu pa se čedalje bolj zapleta in trenutno verjetno nihče ne ve, kako se bo ta izredno huda kriza končala.

Pri tem moramo ugotoviti, da Združene države in seveda Izrael krepijo svoje vojaške posege v Libanonu, da je redna libanonska vojska v razsulu, da še dalje divja bratomorna vojna in da Sirija pravzaprav nadzoruje velik del libanonskega ozemlja in se nihče ne upa preveč drezati vanjo, ker se vsi zavedajo, da ima za seboj Sovjetsko zvezo.

Bolj ko se zapleta stanje v Libanonu, bolj se kaže, kako so pravzaprav vsi pozabili na tiste, ki so bili glavni vzrok razsula libanonske države — na Palestince. Arafata so nagnali iz Tripolija, njegovi prijatelji in tovariši pa nadaljujejo svoje begunsko življenje drugod. Kdaj bo konec te Kalvarije?

Craxijeva vlada pred preizkušnjo

Vlada ministrskega predsednika Craxija bo morala še ta in še bolj v prihodnjih tednih pokazati vso svojo trdnost in enotnost, kajti opozicija — zlasti komunistična — napoveduje v parlamentu najodločnejši boj proti vladnemu odloku, ki se tiče odpisa nekaj točk pri izračunavanju višine draginske doklade. Komunisti pravijo, da je odlok protiustaven, ker krši eno glavnih načel, na katerih temeljijo odnosi med delavci in delodajalci, to je svobodno dogovarjanje. Ne gre za dejstvo, da je vlada s svojim odlokom pobrala odvisnim delavcem nekaj tisoč lir mesečno — pravijo komunisti — temveč za načelno vprašanje priznanja pravic predstavnikom delavcev in za nasilno spreminjanje že ustavljenih oblik, ki urejajo odnose med delavci in delodajalci.

Vlada odgovarja, da je odobrila omejnjeni odlok, potem ko je dobila široko soglasje prizadetih sil. Pri tem misli na polvoljno mnenje, ki ga je prejela tako od predstavnikov delodajalcev kot od lepega dela sindikalnih predstavnikov delavcev. Po dolgih letih se je zgodilo, da je nastal globok razkol v samem sindikalnem gibanju, kjer so sindikata CISL in UIL ter del sindikata CGIL zavzeli pozitivno stališče

do vladne gospodarske politike, medtem ko se je odločno izjavila proti vladnim ukrepom komunistična struja v CGIL, ki pa je, kot znano, v večini.

Po vsej državi so nastale protestne manifestacije, ki so jih priredili tovarniški sveiti, očitno pod vplivom komunističnega dela sindikata CGIL in z odkritim posegom skrajne levice. Vladna večina pa do zdaj kaže še kar trdno enotnost, tako da lahko predvidevamo, da bo vzdržala napad opozicije v parlamentu in spravila pod streho svoj odlok. To se ji bo tudi posrečilo zato, ker se razkol v delavskem in sindikalnem gibanju močno čuti tudi med pouličnimi manifestacijami.

Drugo vprašanje pa je, kako se bo že v bližnji prihodnosti odvijal politični položaj v državi. Komunisti so tudi na zadnjem zasedanju svojega osrednjega odbora potrdili veljavnost »demokratske alternative«, čeprav ne gre tajiti, da so to alternativo še precej hudo omajali zadnji dogodki — razkol v sindikatu CGIL in ostra polemika s socialisti. Krščanska demokracija se pripravlja na svoj vsedržavni kongres, s katerega po vsej verjetnosti ne bodo izšle kdovekakšne novosti, čeprav kaže, da sedanji

(Dalje na 4. strani)

RADIO TRST A

■ NEDELJA, 26. februarja, ob: 8.00 Radijski dnevnik; 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Sv. maša iz župne cerkve v Rojanu; 10.30 Mladinski oder: »Piščal v HI-FI boutique« (Blaž Lukan), RO; 11.00 Melodije od včeraj in danes — za jutri; 11.45 Vera in naš čas; 12.00 Narodnostni trenutek Slovencev v Italiji; 12.30 Glasba brez meja; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Nediški zvon; 14.40 Šport in glasba ter prenosi z naših kulturnih prireditev; 19.00 Radijski dnevnik.

■ PONEDELJEK, 27. februarja, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.40 Pravljica; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Almanah; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Gioacchino Rossini: Pepelka (deset prizorov iz prvega dejanja); 11.30 Literarni listi; 12.00 Slovenski umetniki na Montmartru; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Gospodarska problematika; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Roman v nadaljevanjih: Ivan Pregelj: »Plebanus Joannes«; 14.35 Jugoslovanska diskoteka; 15.00 »Ko trkam na nebesna vrata...«; 15.30 Evergreeni; 16.00 Prigode navadnega vojaka; 16.15 Tja in nazaj; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Zbor »Consortium musicum«; 18.00 Pod Matajurjan, posebnosti in omika Nediških dolin; 19.00 Radijski dnevnik.

■ TOREK, 28. februarja, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.40 Pravljica; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Almanah; Slovensko učiteljstvo pod fašizmom; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Oddaja za otroški vrtec; 10.20 Gioacchino Rossini: Pepelka (sklepni prizor iz prvega dejanja in drugo dejanje); 11.35 Literarni listi; 12.00 Alenka Goljevšček: Mit in slovenska ljudska pesem; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 »Naš pravljичni telefon«; 15.00 Mladi mladim; 16.00 Od Milj do Devina; 16.30 Tja in nazaj; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Glasbena kronika s Hrvaškega; 18.00 »Adamova skrivnost« - dramatisirana fantastična novela (Franc Jeza), RO; 19.00 Radijski dnevnik.

■ SREDA, 29. februarja, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.40 Pravljica; 8.00 Kratka poročila; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 11.00 Oddaja za 1. stopnjo osnovne šole; 11.30 Literarni listi; 12.00 Iz noči življenje se poraja; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Naši zbori: moški zbor »Igo Gruđen« iz Nabrežine, vodi Matjaž Šček; 13.40 Glasbene raznolikosti; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Roman v nadaljevanjih: Ivan Pregelj: »Plebanus Joannes«; 14.35 Country-Club; 15.00 Diskorama; 16.30 Tja in nazaj; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Grmade po gorah gore; 19.00 Radijski dnevnik.

■ ČETRTEK, 1. marca, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.40 Pravljica; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Trim za vsakogar; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 11.00 Oddaja za drugo stopnjo osnovne šole; 11.30 Beležka; 12.00 Zdravniški nasveti; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Otroški kotichek: »To je pa laži!«; 16.00 Na goriškem valu; 16.30 Tja in nazaj; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Četrkova srečanja: Dosje Koprivišče; 19.00 Radijski dnevnik.

■ PETEK, 2. marca, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.40 Pravljica; 8.00 Kratka poročila; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 11.00 Oddaja za srednjo šolo; 11.30 Beležka; 12.00 Sestanek ob 12h; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Dogodki in problemi; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Roman v nadaljevanjih: Ivan Pregelj: »Plebanus Joannes«; 14.35 Od ekrana do ekrana; 16.30 Tja in nazaj; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Violinist Tomaž Lorenz in kitarist Jerko Novak v Gallusovi dvorani v Trstu; 18.00 Kulturni dogodki; 18.30 Nabožna glasba; 19.00 Radijski dnevnik.

■ SOBOTA, 3. marca, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.40 Pravljica; 8.00 Kratka poročila; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Javni koncert simfonikov RTV Ljubljana; 11.40 Beležka; 12.00 »Bom narodu st'zdice, čjer so včas b'le« - glasnik Kanalske doline; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Otroški kotichek: »Zakajček in Vseved«; 14.30 Naš dobri stari radio; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Igrali so jih v Narodnem domu: Fran Saleški Finžgar: »Divji lovec«; 19.00 Radijski dnevnik.

Izdajatelj: Zadruga z o. z. »Novi list« — Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157 — Odgovorni urednik: Drago Legiša — Tiska tiskarna Graphart, Trst, ulica Rossetti 14, tel. 772151

Novi konkordat ni samo pogodba

Predsednik italijanske vlade Craxi in vatikanski državni tajnik, kardinal Casaroli sta v soboto, 18. t.m., podpisala novi konkordat med Sveto stolico in italijansko državo. Gre v bistvu za spremembo pogodbe, ki je bila podpisana pred 55 leti in ki je urejala odnose med Cerkvijo in državo. Takoj je treba opozoriti, da bo novi konkordat postal veljaven, ko si bosta Italija in Sveta stolica izmenjali ratifikacijske listine, kar se bo predvidoma zgodilo čez pol leta. Do tedaj bosta obe prizadeti strani tudi uredili položaj cerkvenih organizacij in ustanov, oziroma njihove imovine.

Pogovori in pogajanja o reviziji konkordata so se začeli že pred 17 leti. Tedanji papež Pavel VI. je revizijo konkordata smatral za znak »obnovljenega soglasja« med Cerkvijo in državo, sedanji papež Janez Pavel II. pa je podpis nove pogodbe označil za »zgodovinski dogodek«.

Novi konkordat vsebuje znatno manjše število členov od prejšnjega in se bistveno razlikuje od tistega iz leta 1929 tudi po

svoji vsebini. V središču dogajanja nista več toliko Cerkev na eni ter država na drugi strani, temveč predvsem ljudje, državljanji, ki se povsem svobodno odločajo v mnogih, zelo pomembnih trenutkih svojega življenja, od verouka v šolah, do poroke. Kar zadeva verouk, je v novem konkordatu rečeno, da se morajo starši sami izjaviti, če želijo, da državna šola poskrbi njihovim otrokom verouk. To pomeni, da se bo položaj popolnoma spremenil, saj je do zdaj veljal predpis, po katerem je bil verouk obvezen za vse, razen za tiste, ki so sami izjavili, da ga nočejo.

Komentator v turinski Stampi je napisal, da je bila z novih konkordatom dejansko vrnjena ljudem oblast, da sami odločajo o verskih zadevah. S prejšnjim konkordatom sta obe strani natančno določili in dolžnosti, ki jima vicerr ooptpkj iapa pravice in dolžnosti, ki jima pripadajo kot suverenim institucijam, kateri med seboj tekmuje za nadvlado nad dušami svojih podložnikov. Z novim konkordatom pa je v središču dogodkov ljudstvo samo.

SENATOR FONTANARI V GORICI

Slovenska skupnost in društvo Anton Gregorčič iz Gorice sta v soboto dopoldne priredila v sejni dvorani goriškega pokrajinskega sveta srečanje s tridentinskim senatorjem inž. Fontanarijem. Sen. Fontanari je v tej zakonodajni dobi ponovno predložil v senatu predlog Slovenske skupnosti o zaščiti Slovencev v Italiji. Srečanja v Gorici bi se bili morali udeležiti še nekateri manjšinski in avtonomistični senatorji, ki so ravno tako podpisali predlog o globalni zaščiti, vendar so zadnji trenutek opravili svojo odsotnost.

Sen. Fontanari je potrdil svojo navdušeno zavzetost, da kot posrednik med SSk in senatom brani slovenske interese in v tesnem stiku z deželnim vodstvom SSk v senatni ustavni komisiji in pozneje v senatni zbornici zastopa načela predloga Slovenske skupnosti.

Glede možnosti, da bi kmalu prišlo do korenitih premikov v smeri celovite zaščite, inž. Fontanari ni bil optimist. Sloven-

ske predstavnike je pozval, naj rimskim oblastem jasno in glasno predočijo svoje zahteve, saj ima vlada dovolj drugih hudih skrbi, zato je nujno stalno poudarjanje življenjskih vprašanj slovenske narodnostne skupnosti.

Srečanje v Gorici je vodil deželni predsednik SSk dr. Rafko Dolhar, ob koncu pa je povzel razpravo deželni tajnik prof. Andrej Bratuž, ki je predvsem poudaril nujnost enake ravni zaščite za Slovence v tržaški, goriški in videmski pokrajini.

Udeležence sta pozdravila tudi goriški župan Antonio Scarno in predsednik goriške pokrajine Silvio Cumpeta. Za društvo Gregorčič je spregovoril dr. Bernard Špacapan, med posegi pa je treba omeniti deželnega svetovalca dr. Štoko, goriškega pokrajinskega svetovalca Poletta, predstavnika SKGZ Primožiča, tržaškega pokrajinskega odbornika in tajnika SSk dr. Hareja, goriško politično delavko Ferletičevo in tržaškega občinskega odbornika SSk prof. Lokarja.

BESEDE IN DEJANJA

■ nadaljevanje s 1. strani

nik v Vidmu, kajti v nasprotnem primeru bi vsebina njihovega zakonskega predloga bila drugačna.

»Stranka se ne istoveti z institucijami«, je dejal g. Biasutti. Ko gre za zaščito slovenske manjšine, pa se Krščanska demokracija ne samo istoveti z institucijami (to je z normami nastalimi, ustaljenimi oblikami odnosov med ljudmi), temveč tem institucijam celo hlapčuje, pri čemer pozablja, da so in še vedno zavzemajo »institucije« v videmski pokrajini do tamkajšnjih Slovencev sovražno stališče, ker v tem pogledu niso in nimajo v sebi niti trohice »krščanskega navdiha«.

Če torej g. Biasutti želi, da bi Krščanska demokracija bila takšna, kakršno je opredelil na zadnjem deželnem kongresu, naj poskrbi, da bo glede problematike manjšinske zaščite zavzemala zares krščanska stališča in da ne bo hlapčevala »institucijam«, ki so v tem pogledu gotovo poganske. Pravična ureditev problema zakonske zaščite slovenske narodne manjšine v deželi Furlaniji - Julijski krajini bi v ostalem morala biti ena glavnih skrbi in tudi velika dolžnost take stranke, kot je Krščanska demokracija. Le v tem primeru jo bo tudi široka javnost smatrala za vredno naslednico Ljudske stranke velikega italijanskega katoliškega politika don Sturza.

Slovenska pesem v spomin na pesnika Kajuha

Pred 40. leti, 22. februarja 1944, je v bližini Zlebnikove kmetije v Šentvidu nad Zavodjem, pol ure hoda od svojega doma, padel mlad, 22-leten fant — pesnik Karel Destovnik KAJUH. V spomin nanj in na njegovo pesniško ustvarjanje, se hočemo na teh straneh spomniti z njegovo Slovensko pesmijo. Osebnost je ne moremo drugače pojmovati kot dopolnjeno z Vrabčevo glasbo. Tudi ko jo samo beremo, slišimo zbor, ki jo poje. Preberimo jo, ob misli na mladega pesnika in na sporočilo v pesmi, ki v slovenskem narodu ne vidi več naroda hlapcev.

Samo milijon nas je,
milijon umirajočih med mrličmi,
milijon, ki pijejo mu kri biriči,
en sam milijon,
ki ga trpljenje krotoviči
in vendar ga nikoli ne uniči!

Nikoli in nikdar!

Zato, ker nismo trhle bilke,
ki po toči ovené,
ker mi nismo le številke,
smo ljudje!

Edino hlapci cvilijo ponižno kakor psi
in lajajo, da nas je malo,
da bi v uporih vse pobralo...

O, če ljudi bi ne bilo pri nas,
ljudi, ki ne ubogajo na vsak ukaz,
tedaj bi nas že kdaj odnesel plaz.

Tako pa še živimo,
čeprav nas je milijon samo,
zdahnili bi, da ne trpimo
z uporno, dvignjeno glavo!

Marija Ferletič, predsednica SSO

V soboto, 18. februarja, je bil v goriškem deželnem Avditoriju občni zbor Sveta slovenskih organizacij, ki je dal priložnost za pregled sedanjega položaja slovenske manjšine v Italiji iz različnih zornih kotov, kakor je prišlo na dan iz glavnega poročila, ki ga je podal dosedanji predsednik Damjan Paulin, kakor tudi iz spremnih referatov, ki so obravnavali kulturno-prosvetno področje, družbeno-gospodarsko stanje, tisk in publicistiko na splošno ter mladinsko športno problematiko.

Uvodoma je udeležencem zapel pevski zbor Mirko Filej, ki je ustvaril praznično vzdušje tudi s skoro programskim namenom zapeto Zdravljico. V glavnem govoru je Damjan Paulin razčlenil položaj Slovencev v Italiji s posebnim ozirom na možnosti celovite zaščite naše manjšine, pri čemer je izrazil zaskrbljenost zaradi nekaterih pojavov, ki dajejo misliti, da utegne priti do nadaljnjih zamud oziroma do za Slovence nezadovoljive rešitve tega vprašanja. Zaščita mora biti zamišljena in uresničena celovito na vsem deželnem področju, da ne bi ustvarjala med Slovenci državljanov različnih kategorij. Paulin je poudaril zavzetost Sveta slovenskih organizacij, ki bo še naprej kot krovna ustanova delovala v koordinaciji organizacijskega dela med slovenskimi društvi, v dostojnem soočanju z italijansko stvarnostjo in v prav tako dostojnem soočanju z matico ob poudarjeni želji, da bi ta znala najti pot do pravega razumevanja položaja manjšine.

Po uvodnem govoru so udeležence občnega zbora pozdravili goriški župan Sca-

rano, predstavnik Slovenske kulturno-gospodarske zveze Primožič, deželni tajnik Slovenske skupnosti Bratuž, krščanski demokrat Slama, ki je govoril v imenu predsednika deželnega odbora Comellija, deželni svetovalec Štoka in občinski odbornik v Trstu Lokar.

Po diskusiji, med katero je prišla do izraza vsa skrb za narodno preživetje v svobodi in pluralizmu, je občni zbor izvolil člane novega odbora, z aplavzom pa je bila za predsednico izvoljena dolgoletna goriška pokrajinska svetovalka Slovenske skupnosti in odbornica Marija Ferletič.

—0—

ŠE O FALKLANDSKEM OTOČJU

Britansko zunanje ministrstvo je potrdilo vest, da je Argentina uradno odgovorila na britanski predlog o ponovni vzpostavitvi rednih odnosov med Veliko Britanijo in Argentino. Argentinsko stališče je britanskemu zunanjemu ministrstvu posredovalo švicarsko veleposlaništvo, ki zastopa britanske interese v Argentini, potem ko so bili prekinjeni redni odnosi zaradi spora okrog Falklandskega ali Malvinskega otočja. Na začetku februarja je Velika Britanija predlagala Argentini, naj se spet navežejo redni diplomatski stiki, ne da bi se pri tem omenilo vprašanje Falklandskega ali Malvinskega otočja. Svoj čas pa je britanska vlada zavrnila predlog Argentine, naj nadaljnja usoda Falklandskega otočja postane predmet pogajanj.

odmevi - odmevi - odmevi - odmevi - odmevi

Slovenci v Italiji in politični pluralizem

II.

Ni slučaj, da uporabljamo izraz »dialoška ali poliloška enotnost«, ko govorimo o političnem pluralizmu. Če je namreč res, da sistem političnega pluralizma določa omejitve ali obveznosti posamezne politične strani, je njegova posebnost v primerjavi z drugimi političnimi sistemi ravno v tem, da omejuje politično svobodo posameznega načeloma le, v kolikor to zahteva splošna uveljavitev politične svobode. Drugače rečeno, z vidika političnega pluralizma je politična svoboda vseh najosnovnejši temelj in najvišje sodilo za politično omejevanje ali obvezovanje posameznega. Zato poudarek na množstvu ali raznolikosti pri samem izrazu »politični pluralizem« ne razodeva le gori omenjeni polemični naboj, temveč je tudi teoretično pomenljiv.

Večstopenjskost političnega pluralizma

Politični pluralizem se seveda nanaša na človeka, v kolikor je le-ta politično bitje, se pravi član neke politične skupnosti. Ker so to praviloma vsi ljudje, se politični pluralizem na nek način sam po sebi nanaša na vse človeštvo. Nanašanje prvega na drugo pa utegne biti tudi drugačno in manj banalno, če upoštevamo, da tudi človeštvo lahko tvori pravo politično skupnost. Ko bi se že samo za nekaj generacij povrnilo

v preteklost, bi bil govor o človeštvu kot politični skupnosti malodane brezpredmeten. Človeštvo je pač bilo v bližnji in še bolj v daljni preteklosti zgolj skupek tudi povsem ločenih političnih enot. Tega pa danes, seve, ne moremo več ponoviti. Da je današnje človeštvo že prava politična skupnost, je dejstvo, kakor je tudi dejstvo, da je neurejenost svetovnega političnega sistema mogoče eno najbolj perečih vprašanj današnje politike. De facto na primer že danes obstaja nekakšna svetovna vlada, in sicer skoro povsod umešavajoča se diarhija, ki jo sestavljata politična vrhova Sovjetske zveze in Združenih držav Amerike. Seveda ne bomo tu podrobneje razglabljali, v čem je neurejenost tega stanja. Zadovaljili se bomo s toliko načelno in splošno kolikor nesporno ugotovitevijo, da gre za stanje, ki je zelo oddaljeno od političnega pluralizma.

Če torej človeštvo čedalje bolj postaja prava politična skupnost, s tem še ni rečeno, da postaja tudi edina politična skupnost. Prej bo obratno. Vzporedno s procesom gospodarskega, kulturnega in torej tudi političnega povezovanja današnje človeštvo živi tudi proces gospodarske, kulturne in torej tudi politične specializacije ali decentralizacije. Če je današnji čas čas Organizacije združenih narodov, Evropske skupnosti itd., je nič manj tudi čas osebnih človekovih pra-

vic ali svoboščin, avtonomizmov itd. Ne samo. Drugo utegne v nekem smislu biti celo pomembnejše od prvega, v kolikor namreč na stvari motrimo z vidika političnega pluralizma, za katerega so politične strukture sredstva, ki naj služijo posameznim, konkretnim ljudem in ne obratno. Mimo tega je vsekakor očitno teženje po čedalje bolj izpopolnjenem, sicer delno že obstoječem, večplastnem političnem sistemu, istočasno pa je seveda nujno, da politični pluralizem zaživi na različnih, med sabo usklajenih ravneh.

Politična razsežnost narodnosti

Vsaj do neke mere drži, da kolikor bolj se spustimo v zgodovinsko preteklost, toliko manj etnične značilnosti ljudi pogojujejo politične tvorbe po njihovem obsegu, notranjem ustroju itd. Današnje politično podobo Evrope, na primer, etnične značilnosti prebivalstva bolj pogojujejo, kot so jo v 18. stoletju, da ne govorimo o srednjem veku itd. Do podobnega zaključka bi (do neke mere) prišli, če bi kot merilo uporabili pojem razvitosti v njegovem običajnem pomenu. V tem primeru bi lahko rekli, da kolikor bolj je neka dežela razvita, toliko bolj njen politični ustroj navadno odraža etnične posebnosti prebivalstva. V tem smislu bi utegnili biti zgovorna na primer primerjava med kako evropsko in kako afriško državo. »Ko etnične značilnosti zadobijo izrazit politični pomen, tako da se bistveno odražajo v političnih strukturah, ali k temu težijo, navadno govorimo o pojavu narodnosti.«

n j

(Bo še)

Za slovenskega predstavnika v ustanovo za znanstvene raziskave na Padričah

Pokrajinski izvršni odbor Slovenske skupnosti v Trstu je na svoji zadnji seji preučil krajevni položaj v luči razprave in glasovanja proračunov tržaške občine in pokrajine. Iz dosedanjih stikov med različnimi strankami, ki podpirajo manjšinski odbor omenjenih uprav, in tistimi, ki so v opoziciji, ni še razvidno, kakšno bo stališče glavnih opozicijskih sil, tj. KPI in LpT. Od zadržanja le-teh ali vsaj ene od teh je odvisna usoda omenjenih manjšinskih odborov. V zvezi s tem problemom je SSK od vsega začetka poudarila stališče, da kakršnekoli rešitve ne smejo iti na račun slovenske narodne skupnosti. To je bilo poudarjeno tudi na sestanku s predstavniki Liste.

Kar zadeva imenovanje v razne upravne organizme, je izvršni odbor sklenil, da SSK predlaga svojega kandidata v upravni svet Področja za znanstvene in tehnološke raziskave na Padričah. Za gotovo izvolitev

ZA NAMESTITEV KANCLISTOV Z ZNANJEM SLOVENŠČINE

Senatorica Jelka Grbec je skupno z nekaterimi drugimi senatorji naslovila na pravosodnega ministra parlamentarno vprašanje, v katerem se zavzema, da bi na sodiščih, ki spadajo v okrožje tržaškega prizivnega sodišča, nastavili nekaj kanclistov in tajnikov z znanjem slovenskega jezika. To bi bilo potrebno tako zaradi prisotnosti slovenske manjšine, ki jo ustava ščiti, kot zaradi bližnje meje in znatne prisotnosti turistov iz republike Slovenije.

Senatorica Grbčeva se zavzema za to, da bi ob sedanjem razpisu za 750 mest tajnika na sodišču sklenili, da se natečaj vrši decentralizirano zaradi ogromnega števila interesentov. Tako bi v Furlaniji - Julijski krajini mogli tudi zajamčiti nekaj mest za slovensko govoreče uradnike.

slovenskega predstavnika se pričakuje, da bodo to kandidaturu podprli tudi svetovalci drugih strank, ki jim mora biti do tega, da bodo tudi Slovenci končno zastopani v tej ustanovi, ki je nastala na ozemlju naših ljudi in na meji s sosednjo Slovenijo in Jugoslavijo tudi zaradi mednarodnega znanstvenega sodelovanja. Zato upamo in pričakujemo — se zaključuje sporočilo SSK —, da bodo demokratične sile dosledne svojim načelnim stališčem do enakopravnega ravnanja do pripadnikov manj-

šine tudi pri tovrstnih imenovanjih upraviteljev javnih ustanov in s svojim zadržanjem omogočili izvolitev slovenskega predstavnika v omenjeno ustanovo, kar je po drugi strani tudi splošno znana zahteva vseh slovenskih dejavnikov.

—O—

TRŽAŠKI ŠKOF V MAČKOLJAH

Od sobote je v teku pastoralni obisk tržaškega škofa Bellomija v Mačkoljah. V ponedeljek je škof najprej obiskal otroški vrtec in osnovno šolo, nato bolnike ter postaji orožnikov in carinikov. Pozneje se je srečal že z birmanci in prvoobhajanci, zvečer pa z župnijskim svetom. Škofov pastoralni obisk v župniji Mačkolje se je končal v torek z mašo ob 18. uri.

Kopica odprtih vprašanj

Lista za Trst je pred dnevi na enem svojih običajnih zborovanj — tako naj bi prišla do izraza resnična, neposredna demokracija — sklenila, da bo pod določenimi pogoji glasovala za osnutek proračunov, ki ju bodo v tržaškem občinskem in pokrajinskem svetu predložili sedanji upravitelji. Ti pripadajo KD, PSI, PSDI, PRI, PLI in Slovenski skupnosti, a vse te stranke skupaj nimajo ne v enem ne v drugem zboru večine.

Listo za Trst so snubili pravzaprav predstavniki obeh množičnih strank, se pravi

Krščanska demokracija in komunistična partija. Vodstvo Liste — vsaj nekateri njeni bolj rutinirani predstavniki, kot sta bivši liberalni prvak Cecovini (bivši župan) in socialistični voditelj Giuricin (bivši podžupan) — pa je najbrž prišlo do spoznanja, da je zavezništvo s KD in seveda s tako imenovanimi laično-socialističnimi strankami še najbolj gotova in najhitrejša pot do oblasti tako na tržaškem županstvu kot v palači tržaške pokrajine ter — kar je verjetno še važnejše — v palači v ulici Carducci v Trstu, kjer je sedež deželne vlade Furlanije - Julijske krajine.

Kaj je z načelnimi zahtevami, s katerimi je Lista pred leti stopila v politično arena? Kaj je z njeno grajo strankarstva in zlasti z grajo njegove oblasti? Na ta vprašanja vodstvo Liste, po našem, ni dalo še zadovoljivega odgovora.

V obeh krajevnih upravah na Tržaškem je zdaj prisotna tudi Slovenska skupnost. Kako bo ta slovenska stranka vskladila svoj boj za globalno zakonsko zaščito slovenske manjšine s stališči Liste, ki se v tem pogledu globoko razhajajo? To je eno izmed mnogih vprašanj, ki jih odpira zadnji sklep Liste za Trst.

—O—

CRAKIJEVA VLADA PRED PREIZKUŠNJO

■ nadaljevanje s 1. strani

tajnik De Mita postopno utrjuje svoje pozicije in svoje glavne politične smernice, po katerih njegova stranka predstavlja alternativen komunistični partiji in se zato mora stalno s njo soočati glede vseh temeljnih družbenih in gospodarskih vprašanj v državi.

HRANILNICA IN POSOJILNICA NA OPČINAH

obvešča člane in cenjene stranke, da bo s 1. marcem 1984 stopil v veljavo naslednji urnik:

od ponedeljka do petka:

zjutraj: 8.20-13
popoldne: 14.30-15.50
Nedelja: 10.00-12.00
Ob sobotah zaprto.

Nove trgovine v središču mesta prodajajo prihodnost

Če ste v teh dneh hodili malo po središču Trsta ste verjetno opazili, da so se na mestu nekaterih bivših trgovin s tekstilnim blagom in skladišč pojavile nove. V njih pa prodajajo osebne računalnike različnih velikosti in najrazličnejših sposobnosti. Informatika je torej na pohodu tudi v našem mestu.

Posebno pred božičnimi prazniki in v prvih mesecih tega leta so se mnogi posamezniki, kot tudi podjetja in večji uradi, odločili za nakup t.i. »personal kompjuterja«. Po mnenju prodajalcev so najboljši kupci, za enkrat vsaj, majhna podjetja in večja trgovska podjetja ali tudi uradi. Skladiščenje velikega števila podatkov, ki jih ti računalniki zmorejo tudi s preprostim programom, zagotavljajo znatno olajšanje dela in zmanjšanje sil in časa, ki ga je prej človek uporabil za isto delo.

Če v nekem smislu lahko vidimo v tem

pojavo tudi občasno modo, saj številni kupci, posebno t.i. »home« kompjuterjev, ne znajo izkoristiti vseh možnosti svojih računalnikov, lahko mirno trdimo, da se bo v kratkem svet tako navadil na uporabo računalnikov v vsakdanjem življenju, da bo informatika v kratkem še doživela velik razmah. Tudi naše šole se bodo s svojimi učnimi načrti morale prilagoditi tem novim tehnološkim dosežkom, ki korenito spreminjajo naš način življenja.

Kot so nam zaupali v Trstu, gredo najbolj v promet računalniki s srednjimi programskimi možnostmi. Med podjetji, po katerih je največje povpraševanje, bi omenili: Apple, Ibm, Commodore in tudi računalnike, ki jih izdeluje Olivetti.

Ta kratek zapis in zbiranje informacij sta tudi v nas vzbudila zanimanje, da bi kaj več zvedeli o tem. Ko bomo kaj več zvedeli, se bomo spet oglašili.

Od 28. februarja do 11. marca 1984 tradicionalni

KNJIŽNI DNEVI

s popusti od 10% do 50% na vseh knjigah, razen šolskih, na ploščah in kasetah.

Posebna ponudba ZTT: troje paketov knjig.

Vabi Vas Tržaška knjigarna
Trst, ul. Sv. Frančiška 20 - Tel. 732487

Pisma uredništvu:**O DOGODKIH V ŠTEVERJANU**

Spoštovani gospod urednik!

Slovenski časniki so poročali o nastali situaciji ob ostavki števerjanskega župana. Ker menim, da poročila niso bila popolna, želim to dopolniti.

Kakor je znano, je decembra izbruhnila osebna razprtija med Županom Stanislavom Klanjščekom in odbornikom Simonom Komjancem. Župan je postavil zahtevo, naj števerjanska sekcija SSK izključi iz občinskega odbora odbornika Komjanca. Ker na več sejah števerjanske sekcije SSK (seji sta bili 12. 12. 1983 in 9. 1. 1984) ni prišlo do razčiščenja, je po seji 9. januarja župan podal ostavko. Napisal je, da odstopa »iz osebnih razlogov in ker se razhaja s stranko«. Vnovič se je sestel odbor sekcije in to 12. 1. 1984, 17. 1. 1984 in 31. 1. 1984. Razne delegacije so v imenu SSK obiskale župana in ga povabile, naj ostavko umakne. Ker pa je na tem vztrajal, je odbor sekcije na seji 3. februarja 1984 (prisotnih je bilo 12 od skupnih 19 odbornikov) soglasno sklenil, da:

1. se na prvi občinski seji, ki jo skliče podžupan Ciril Terpin, sprejme ostavko župana;
2. se sprejme odstop odbornika Komjanca (ker je prevladalo mnenje, da je za stranko najboljše, da se oba z županom umakneta);
3. da se izvoli za novega župana Hadrijan Koršič;
4. da se izvoli za novega odbornika Emil Terpin.

Redno je bila nato sklicana seja občinskega sveta dne 9. februarja t.l. Sprejet je bil odstop župana in odbornika. Nato je predstavnik SSK Boris Hladnik v smislu sklepov sekcijske seje SSK predlagal v imenu te skupine za novega župana Hadrijana Koršiča. Izvoljen pa je bil s šestimi glasovi večine in tremi manjšine (Občinska enotnost — v bistvu PCI in PSI) ponovno Klanjšček. Koršič je prejel štiri glasove, ker je sam svoj glas oddal Cirilu Terpinu. En svetovalec večine (Komjanc) je bil odsoten. Tako se je ugotovilo, da je župan volil tudi samega sebe. Vse to proti sklepom Slovenske skupnosti.

Toliko je bilo treba pojasniti. Menim, da župan in ostali svetovalci, ki so se odločili za tak korak, niso ravnali pošteno, vsekakor naj o nadaljnjih posegih sklepajo organi stranke, katerim prepuščam, seveda, tudi dokončno sodbo.

Tajnik sekcije SSK za Števerjan in pokrajinski tajnik:

Marjan Terpin

—O—

»ADVOCATUS DIABOLI«

Avtor našega podlistka »Moj božič v deželi prikazovanj«, goriški duhovnik Stanko Žerjal nam je poslal daljše pismo z vrsto pripomb k članku z naslovom »Medjugorje — tokrat nekoliko drugače«, ki ga je objavil Katoliški glas dne 16. t.m. Tako dolgega pisma res ne moremo objaviti, zato povzemamo njegovo vsebino v prepričanju, da bo g. Žerjal, ki se mu tu ponovno zahvaljujemo za zanimivo, slikovito in tudi poučno pisanje — njegovi podlistek se v tej številki zaključuje — razumel našo uredniško stisko.

»V komisiji za svetniške procese nastopa proti postulatorju (prosilcu za beatifikacijo ali kanonizacijo) — pravi avtor pisma — obvezno tudi pooblaščen cenzor, ki ga le v šali imenujemo »advocatus diaboli«. V zvezi z dogajanjem v Medjugorju — nadaljuje Stanko Žerjal — pa se je »petsto kilometrov daleč od kraja dogajanja, to stran Jadrana«, pojavil, kot vse kaže, pravi »advocatus diaboli« (odvetnik hudiča), ki hoče

Pomemben jubilej slovenskega skavtstva na Goriškem

Slovenski goriški skavti in skavtinje so v nedeljo, 19. t.m., na prijeten način opozorili slovensko javnost na 20-letnico svojega plodnega delovanja med mladino na Goriškem. Že dopoldne so oblikovali »po skavtsko« nedeljsko mašo na Placuti v Gorici, ob 11. uri pa so v Katoliškem domu odprli razstavo slik in predmetov, ki pričča o njihovem vzgojnem delu. Izdali so tudi posebno številko svojega mesečnega glasila Planika s prilogo, ki prinaša zgodovino posameznih skavtskih skupin na Goriškem. Ob razstavi sta spregovorila načelnik Mauro Leban in tajnik Aleš Lojk.

Popoldne pa je bila v Katoliškem domu skavtska prireditev. Udeležilo se je veliko gostov, staršev, prijateljev, kot tudi zastopstvo tržaških in koroških skavtov. V nabito polni dvorani je bilo kakih 700 ljudi.

Pozdravi in čestitke gostov gredo v dolg seznam. Naj ga na hitro navedemo: za tržaški del Slovenske zamejske skavtske organizacije je pozdravil načelnik Ozbič, sledil je slovenski in italijanski pozdrav goriškega nadškofa Bommarca, za koroške skavte je pozdravil Starman, za goriško občinsko upravo odbornik Paulin, za italijanske Scout d'Europa Andreuzzi, za taborne Rodu modrega vala Pahor, za obalne skupine Zveze tabornikov Slovenije Bizjakova, za goriško pokrajino podpredsednik Fabbro in odbornik Špacapan, na slovesnosti sta nastopila še deželni svetovalec Slovenske skupnosti Štoka in Terpin za goriško Slovensko skupnost in Svet slovenskih organizacij.

Že ob začetku proslave so vsi prisotni skavti in skavtinje zapeli skavtsko pesem, spored pa je obsegal nastop volčičev in veveric, krajši koncert zbor skavtinj pod vodstvom Hilarija Lavrenčiča, igro Jordana Ferletiča »Ta veseli dan ali ... to je vse en skeč«, splet diapozitivov o preteklem in sedanjem delu skavtske organizacije na Goriškem in nastop skavtskega ansambla.

Slavnostni govor je imel načelnik Mauro Leban, ki je poudaril pomen vzgojnega

dela za mladino v tem času, načela skavtstva, predvsem versko izbiro in narodnostno vzgojo. V imenu staršev se je vodstvu zahvalil za delo z mladino Karlo Brešan, o začetkih skavtstva na Goriškem pa je povedal nekaj spominov ustanovitelj in dolgoletni duhovni vodja dr. Humar. Na preteklost goriškega skavtstva in na skavtska načela se je v pismenem pozdravu navezal tudi tržaški duhovnik in skavtski delavec dr. Prešeren.

Med zelo prisrčno proslavo so tudi podelili priznanja v obliki plaket ustanoviteljem in zaslužnim dolgoletnim voditeljem.

Naj še dodamo, da bo razstava v Katoliškem domu o 20-letnici slovenskih goriških skavtov na ogled do konca meseca.

—O—

PROF. QUALIZZA STOLNI ŽUPNIK V VIDMU

Videmski nadškof Battisti je podelil visoko cerkveno službo vidnemu beneškemu duhovniku, profesorju Marinu Qualizzi. Prof. Qualizza je namreč postal župnik stolnice v Vidmu. Pred njim je to službo opravljal msgr. Pécile, ki je pred kratkim postal škof v Latini južno od Rima.

Dr. Qualizza se je rodil leta 1940 v Podutani pri Šentlenartu, teologijo je študiral na Gregorijani v Rimu. Od leta 1970 je profesor teologije v videmskem semenišču. V videmski nadškofiji opravlja tudi druge pomembne službe.

Prof. Qualizza ni znan le kot teološki strokovni pisec, temveč tudi kot pomemben publicist in odgovorni urednik beneškega katoliškega mesečnika Dom, kamor piše predvsem načelne članke o pravicah beneških Slovencev.

Z visokim imenovanjem postaja prof. Qualizza tudi uradno ožji sodelavec nadškofa Battistija.

S SEJE ZVEZE SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE V GORICI

Na 11. redni seji ZSKP, ki je bila v prostorih Zveze 13. februarja, je tekla razprava predvsem o pripravah na občni zbor, ki je mejnik v delovanju vsake organizacije. Občni zbor Zveze je predviden za mesec marec.

Ob pregledu preteklega delovanja, ki je bilo načrtovano za januar, so člani posameznih društev ugotavljali, da je večina pobud stekla, le par predvidenih gostovanj ni bilo mogoče izpeljati zaradi tehničnih težav.

Občni zbor bo imelo društvo F. B. Sedej iz Števerjana. Obe igralski skupini, števerjanska in štandreška, bosta gostovali v Gorici in Trstu z naštudiranima igrama. Zbori iz Rupe-Peči bodo nastopali na občinski reviji v Sovodnjah, mešani zbor bo predstavljal ZSKP na reviji Koroška poje.

Na seji so odborniki vzeli v poštev tudi možnosti različnih drugih gostovanj in prireditev, ki se ponujajo in ki bi potekale razčlenjeno po posameznih vaseh.

Ob poimenovanju šole v ul. Veneto v Gorici, v katerega odboru je tudi predstavnica ZSKP, bo Zveza prispevala svoj dar.

vpreči v svoj voz tudi mostarskega škofa Pavla Zaniča«. O kritikah na račun hercegovskih frančiškanov, ki po pisanju že omenjenega tednika baje nočejo izročiti škofu Zaniču celotne dokumentacije ter mu baje hočejo prikriti nekatera ozadja pojavov, pravi avtor pisma tole: »Če v odlično tekočem kolesju hercegovskega cerkvenega upravljanja in pastirstva res kaj malega škriplje, kaj pa nas Slovence v Italiji to briga? 'Saj nisem iz vaše fare ...' bi dejal oni, ki se ni hotel jokati nad pretresljivo pridigo v tuji cerkvi. Držimo se rajši javne in dovolj uradne in še nepreklicane izjave pristojnega škofa v Mostarju iz poletja 1982, ki se glasi: Ne griješi, ko dodje in ne griješi, ko ne dodje v Medjugorje (Ne greši, kdor pride in ne, kdor ne pride v Medjugorje). Tega se držijo tudi vsi ostali evropski škofje — in celo — rimski škof.« (zaključuje svoje pismo Stanko Žerjal). Mislimo, da smo s tem ustregli njegovi želji in zadostili njegovi pravici, da pove svoje mnenje o dogodkih, ki jih tako od blizu spremlja in nevsiljivo prikazuje javnosti.

(Ured.)

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Koncertna dejavnost Huberta Berganta

Za slovenskega orgelskega virtuozu Huberta Berganta, rednega profesorja na Akademiji za glasbo v Ljubljani, je tudi leto 1983 minilo v znamenju izredno intenzivne koncertne dejavnosti, ki jo potrjuje kar 83 lanskih koncertov. Tako je že v januarju koncertiral šestkrat, v februarju sedemkrat, v marcu dvakrat, v aprilu petkrat, v maju štirinajstkrat, v juniju petkrat, v juliju, avgustu in septembru po desetkrat, v oktobru petkrat, novembra štirikrat in decembra petkrat.

OSEMNAJST RECITALOV V LETU 1983

V podrobnejši razčlenitvi opisane koncertne pestrosti je seveda treba na prvo mesto postaviti Bergantove solistične nastope, ki jih je bilo v lanskem letu osemnajst. Veliko umetniško zadoščenje je spet dala orgelska turneja po Sovjetski zvezi, že sedma po vrsti, med katero je Bergant prvič nastopil tudi v glavnem mestu Gruzije Tbilisiju. Na tem majskem gostovanju v SZ je izvedel še dva recitala v Picundi ob Črnem morju in enega v Erevanu v Armeniji, kjer je že koncertiral tudi prej.

Celovška Mohorjeva ob Prešernovem dnevu

Tudi na Koroškem je bilo v teh februarjskih dneh veliko proslav ob dnevu slovenske kulture. Na zanimiv in pomemben način pa sta praznik proslavili Celovška Mohorjeva družba in Krščanska kulturna zveza. Na proslavi, ki je bila v petek, 10. februarja, so predstavili zadnjo knjigo dr. Marjana Zadnikarja z naslovom »Po starih koroških cerkvah«. Tudi slavnostni govornik dr. Janko Zerzer je v svojih izvajanjih opozoril na pomen knjige za narod in posameznika. Govoru je dal naslov »Knjiga — spremljevalec skozi življenje«.

Prešernova proslava pa je bila tudi priložnost za podelitev nagrad lanskoletnega literarnega natečaja Celovške Mohorjeve družbe. Nagrado so letos dobili Gustav Januš, Valentin Polanšek in Anton Gallob. Posebno nagrado pa so podelili tudi narečnemu pesniku Jozeju Turku, kar dokazuje živost koroškega narečja in tudi njegovo ustvarjalnost, saj se je na natečaj odzvalo kar 37 avtorjev.

Knjižno novost celovške Mohorjeve je predstavil sam avtor. Gre za zanimivo in bogato publikacijo s področja zgodovine umetnosti, ki pa osvetljuje tudi družbo, v kateri so cerkve stale in še stojijo. Dr. Zadnikar je v knjigi obdelal 50 cerkva. Kot smo slišali, sedaj pripravlja podobno publikacijo, ki obravnava cerkve na Primorskem.

—O—

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE V TRSTU

Dušan Kovačević

RADOVAN TRETJI

v soboto, 25. t.m. ob 20.30 v Prosvetnem domu na Opčinah.

—O—

J. in W. Grimm

RDEČA KAPICA

v soboto, 25. t.m., ob 9.30 v osnovni šoli v Bazovici; ob 11. uri v osnovni šoli v Gropadi.

Nov, sijajen uspeh je naš orgelski virtuoz dosegel z recitalom v katedrali sv. Justa v Trstu v okviru »glasbenega septembra«. Bleščeč nastop je žel izredno odmevnost tudi v sredstvih javnega obveščanja. Tako je Gospodarstvo ob Bergantovi igri ugotavljalo »sposobnost intenzivnega poglobljanja ne le v tehnične zahtevnosti orgelskega muziciranja, marveč tudi v vsebinsko sporočilnost posameznih skladb«, pri Lisztovi skladbi pa kar »genialnost tehniškega fraziranja«. Italijanska dnevnikarja pa sta svoje navdušenje nad nastopom našega organista izrazila že v naslovu daljše koncertne ocene: »Grande concerto d'organo con Bergant« (Messaggero Veneto) in »Anatomia di pagine organistiche« (Piccolo). Sicer pa je Bergant lani v Italiji izvedel še dva recitala v Neaplju in v Gorici — Sv. Rok.

Ostale recitale je slovenski orgelski virtuoz predstavil v domovini. Tu je bil najpomembnejši nastop v Zagrebu v okviru ciklusa »orgle zagrebške katedrale«, s katerim je Bergant kot stari znanec zagrebških ljubiteljev orgelske glasbe dosegel novo potrditev, najotipljiveje izraženo v poročilu Vjesnikovega kritika, naslovljenem z »razigrano virtuoznostjo«. V Sloveniji je s solističnimi nastopi koncertiral v Novi Gorici — Kapeli in Postojni po dvakrat ter v Vrtojbi, Šempasu in na Bledu. V Ljubljani je izvedel le dva recitala na čembalu v viteški dvorani Križank.

PESTRO SODELOVANJE S KONCERTANTI

V različnih programskih kombinacijah je Hubert Bergant tudi lani največ nastopal s **Slovenskim oktetom**. Tako je s tem priznanim vokalnim ansambлом obiskal Velenje, Vrhniko, Tržič, Preško, Domžale, Sevnico, Turnišče, Lendavo, Sentvid v Ljubljani, Ribnico, Šenčur, Jesenice, Prevalje, Mežico, Lovrenc na Pohorju, Ruše, Sežano, Laško, Radeče, Metliko, Braslovče, Žalec, Kranj - Smartin, Radlje, Dravograd, Planino, Kobarič, Bovec, Bohinjsko Bistrico, Vojnik, Velike Lašče, Ptuj in Števerjan.

Nove obogatitve je lansko leto prineslo tudi v organistovem sodelovanju z **Mladinskim zborom Glasbene matice** iz Trsta. Z mladimi pevci, ki jih vodi Stojan Kuret, je Bergant koncertiral v Rimu (Salla Tempis), v Cankarjevem do-

mu v Ljubljani in v Rojanu. Sicer pa je sodeloval tudi z nekaterimi italijanskimi izvajalci, največ z violinistom **Alfredom Marcosigom**, s katerim je s programi skladb za orgle in violino ter za orgle-solo nastopil v Novi Gorici, Podragi, Gočah, Planini, Mostu na Soči, Lučah, Zagorju, Podnanosu, Premu, Pivki, Colu, Blokah, Velikih Laščah, Sempetru, Grossetu in v Gorici — Sv. Rok. Z **Goriškim komornim ansambлом** je obiskal Ločnik, kjer je posebej koncertiral tudi s **tamkajšnjim zborom**, in Piano d'arta.

Izredno težaven program je Bergant lani naštudiral s kolegom z ljubljanske Akademije za glasbo, violinistom **Tomažem Lorenzom** in z njim nastopil v Cankarjevem domu v Ljubljani, v goriški stolnici, na Bledu in v Piranu. Na Bledu

■ dalje na 7. strani

—O—

Izšlo je zbrano gradivo zborovanja o Slomšku

Septembra leta 1982 je bilo v Rimu zborovanje o Antonu Martinu Slomšku, škofu, velikem pedagoškem in kulturnem delavcu, ustanovitelju Mohorjeve družbe, kandidatu, poleg Baraga, za svetniški naslov. V teh dneh smo zvedeli, da je Slovenska bogoslovna akademija v Rimu izdala, ob sodelovanju verskega tednika Družina, zbornik predavanj s tega Slomškovega simpozija.

Imena predavateljev, ki so s tehnimi prispevki osvetlili to tako zanimivo osebnost, so bila porok za kvaliteto simpozija. Njihova predavanja so sedaj zbrana v knjigi, ki šteje 224 strani in je prav okusno opremljena. Objavljena predavanja so brali: Maksimilijan Jezernik, ki ima največ zaslug pri organiziranju vsakoletnih simpozijev v rimskem Sloveniku, France Dolinar, Anton Trstenjak, Franc Kramberger, France Oražem, Jošt Martelanc, p. Viktor Papež, s. Avgušтина Zorec, Janez Ambrožič, Valentin Inzko, Anton Ožinger, Peter Pavel Klasinc, France Perko, Edo Škulj, Miloš Rybar, p. Roman Tominec, Tone Zrnec, Andrej Pirš in Mirko Rijavec.

—O—

ZUPNIJA SVETEGA JERNEJA - OPCINE MEŠANI PEVSKI ZBOR SVETI JERNEJ

v abita

ob PREŠERNOVEM DNEVU, PRAZNIKU SLOVENSKE KULTURE, na

»VEČER SLOVENSKE PESMI«

ki bo v nedeljo, 26. februarja 1984 ob 17. uri v FINŽGARJEVEM DOMU.

Nov slovenski prevod svetega pisma

400 let je minilo od izida Dalmatinove Biblije. Knjiga knjig je takrat izšla v 1500 izvodih velikega formata. S tem smo Slovenci stopili med tiste redke narode, ki so leta 1584 imeli prevod svetega pisma v svojem jeziku.

Zadnja slovenska izdaja svetega pisma je iz leta 1974. Takrat smo Slovenci dobili ekumensko izdajo, kar pomeni, da je bila ta izdaja sprejeta tako od katoličanov kot od slovenskih protestantov. V tem letu, ko se spominjamo Dalmatinovega prevoda, pa je v tisku nova zaveza. Naveduje se torej pomemben dogodek, saj gre za temeljito delo, pri katerem so sodelovali številni strokovnjaki, prevajalci in poznavalci biblije. Izdaja bo imela bogate opombe in uvode, ki jih prevajalci povzemajo po francoski ekumenski

izdaji, pri kateri je sodelovalo 120 strokovnjakov, ki sodi v vsako slovensko družino, verno ali ne.

V javnosti pa je sedaj prišlo do drugega problema. In sicer v kolikih izvodih tiskati novo zavezo. Po članku, ki smo ga brali v Družini, so strokovnjaki tujih bibličnih družb ocenili, da bi na Slovenskem lahko tiskali naklado 30.000 izvodov nove zaveze. Število je presenetilo slovenske založnike, ki so baje mislili izdati ta novi ekumenski prevod samo v 3000 izvodih, kar je seveda že na prvi pogled premalo za stvarne potrebe in povpraševanje. Nujno bo zato, da se odgovorni odločijo, in se kljub nedvomnim velikim stroškom za tisk skušajo približati predlogu bibličnih družb.

ZOI - Sarajevo: ni bil le vrhunski športni dogodek

S slikovito in prijetno prireditvijo so se v nedeljo, 19. t. m., zaključile sarajevske olimpijske igre, prve v zgodovini, prirejene na jugoslovanskih tleh. Deset dni so vsi najboljši smučarji, skakači, tekači, drsalci itd. merili svoje moči in spretnosti na odlično pripravljenih bosanskih progah. Še posebno laskavi so bili komentarji glede proge na Bjelašnici, kjer se je odvijal moški smuk: bila je namreč izredno varna (odstopil je le en tekmovalc od skupnih 61) in tehnična, tako da je povsem pravično nagradila Američana Johnsona, ki je bil v tistem trenutku glavni favorit. Isto lahko rečemo za proge, kjer so potekala tekmovalja v sankanju, bobu, smučarskih skokih in tekih. Skratka, prireditelji, ki so v te igre vložili veliko truda, so bili na koncu vendarle poplačani, saj je vse potekalo v najboljšem redu. Nagajalo je samo vreme, in to v precejšnji meri. Najprej močan veter, nato sneženje, pozneje pa gosta megla so v prvih dneh nemalo ovirali redni potek iger. Kljub temu pa se je organizatorjem posrečilo izpeljati pravočasno vsa tekmovalja, čeprav z malenkostnimi razlikami glede na nekatere navade prejšnjih olimpijskih iger (tako je npr. potekal veleslalom v enem dnevu, medtem ko je običajno bil drugi spust dan po prvem).

Če ne upoštevamo vremena, lahko rečemo, da so igre številnim tujim obiskovalcem napravile nadvse pozitiven vtis. Prepričani smo, da se bo lep odstotek letih vrnil, da se pošteno nasmuča po olimpijskih progah, ali da si podrobneje in z večjo sproščenostjo ogleda očarljivo območje Sarajeva in poblize spozna bosansko ljudstvo, ki je v določenih aspektih res edinstveno, saj se v njem prepletajo različne rase, kulture in religije.

Toda vrnimo se na kratko k športni plati iger, v katerih je ponovno slavila Nemška demokratična republika, ki je osvojila devet zlatih odličij, skupno pa kar 24 medalj. Eno več si je pridobila le Sovjetska zveza, čeprav samo šest zlatih. Krepko za njima so ZDA s štirimi zlatimi odličji, od katerih kar tri dosežene v alpskem smučanju, kar predstavlja nedvomno eno največjih preseženj iger. Štiri zlate kolajne je dosegla tudi Finska, pri kateri je blestela tekačica Marja Liisa Hamalainen, prava kraljica letošnjih iger, ki je osvojila kar tri prva mesta. Štiri zlate kolajne so šle tudi v drugo skandinavsko državo, in sicer na Švedsko. Jugoslavija je izkoristila doslej najugodnejšo priložnost, da se prikopa do prve medalje na zimskih olimpijskih igrah. Nekoliko nepričakovano, a povsem zaslužno je Jure Franko iz Solkana dosegel v veleslalomu srebro, medtem ko je znani slovenski smučar Boris Križaj ostal brez odličja. Tudi obračun slovenskega alpskega smučanja je navsezadnje pozitiven, saj so Slovenci poleg osvojene medalje uvrstili precej svojih tekmovalcev med prva mesta tako v slalomu kot v veleslalomu. Temeljni sedaj obstajajo, da Jugoslavija lahko še poveča svojo prisotnost na olimpijskem nagrajevalnem odru na prihodnjih igrah, ki bodo čez štiri leta v kanadskem mestu Calgaryju.

M. Tn.

URADNI OBISK V AVSTRIJI

Na povabilo predsednika avstrijske republike Rudolfa Kirchschlaegerja bo predsednik predsedstva Socialistične federativne republike Jugoslavije Mika Špiljak 13. marca prispel na večdnevni uradni obisk v Avstrijo.

KONCERTNA DEJAVNOST HUBERTA BERGANTA

■ nadaljevanje s 6. strani

je koncertiral tudi z drugim kolegom iz profsorskega zbora, **flavtistom Fedjom Ruplom**. V ljubljanski Viteški dvorani Križank sta z Ruplom nastopila tudi v programu čembalo-orgle, v uršulinski cerkvi v Ljubljani pa skupaj s **flavtistko Hallerjevo** še v programu orgle-dve flavti.

Sicer pa je v lanskoletnih skupnih nastopih omeniti še koncert z **zborom in orkestrom RTV Ljubljana** v Cankarjevem domu, z **orkestrom Slovenske filharmonije** ravno tam ter z **oper-nima solistoma Ostaševskim in Ognjanovičevom** v Ljutomeru.

ČESA NI BILO

Ob vsej tej koncertni pestrosti pa nekaj vendarle bode v oči, in sicer dejstvo, da Ljubljana, ki je tudi glede orgelskih instrumentov slovenska prestolnica, ni zmogla v celem lanskem letu organizirati niti enega samega orgelskega recitala slovenskemu virtuozu, za katerega ni nobene skrivnosti v orgelski literaturi, katero si najno predstavi, kjerkoli nastopi — doma in v tujini. Dejstvo, da mu njegovo glavno mesto ni pripravilo niti enega solističnega nastopa na njegovem instrumentu, predstavlja zato pravo kulturno sramoto. Zdi se, da je pri tem najbolj zatajil prav Cankarjev dom kot osrednji nosilec slovenske koncertne ponudbe, v katerem je lani Bergant sicer večkrat nastopil, vendar brez recitala.

Vsi vemo, da je mogočen instrument v Cankarjevem domu zgrajen po Bergantovi orgelski dispoziciji. Še dobro nam je v spominu, da je bil prvi in doslej edini recital Huberta Berganta na teh »njegovih« orglah razprodan že dober teden dni pred začetkom in mu zato mnogi niso mogli prisostvovati. V luči teh ugotovitev nam je dejstvo, da od tedaj — 2. nov. 1982 — še vedno čakamo na nov solistični nastop našega umetnika, toliko bolj nerazumljivo. Ostane nam upanje, da bo letošnje leto v tem pogledu razveseljivejše.

B.

Bogomir Magajna

VINOGRAD 1

Razmere, ki so nastale v deželi po nastopu vlade miličnikov, so grozile, da bodo strle zemljo. Stari Ambrož je čutil, da mu bodo polagoma uničile vse življenjsko delo, končale vinograd, ugrabile sina in hčeri vzele srečo, če se ne odloči za dejanje, ki bi ga srestli, ki starega Ambroža ni poznal, imenoval blazno početje. Zato je tiste dni mnogo premišljeval, vse od konca do kraja, od prvega svita svoje mladosti do zdaj si je klical vse pred oči.

Rodila ga je od neprestanega dela in pomanjkanja shujšana in oslabela mati. Natančno se je spominjal njenih velikih in plašnih oči, ki so tolikokrat nemo strmele vanj. Umrta je nad drenovjem, tam, kjer leži zdaj groblja pod najvišjo škarpo polic. Našli so jo z obrazom zaritim v zemljo, k tlom jo je tiščala na hrbet privezana butara drenovih vej. Na dveh drenovih kolih so jo prinesli domov in rekli, da je bila tako lahka, kot bi nosili šop uvenelih rož.

Potem je pasel Martinčevim krave. Suhi žarki, pomešani z rdečim prahom, so mu pikali kožo in blodili misli do omotice. Izsušili so mu jezik, da je pil vodo iz umazanega

kala. Zaradi oblakov obadov in rojev muh so krave bezljale že ob devetih dopolne. Kričal je, begal za njimi, se plazil med bodeče, rogovilasto brinje in robidovje, ki mu je praskalo kožo z beder, in ko jih je našel, ni vedel, ali bi pretepal Lisko, Črno in Rjavo, ali bi se rajši razjokal.

Z devetnajstim letom je vzel iz svigli koso, klepanje, oslo in oslovnik in šel za kosca gospodarjem po vsem Krasu naokrog. Ni gledal cvetočih šipkov, resja, rumenk in Marijinih rokavcev, tudi ni videl, kako je jutranje in predvečerno sonce barvalo zahodne in vzhodne robove kadunj. Tisočkrat in tisočkrat na dan je moral zamahniti z rokami, ne da bi pri tem mislil na kaj drugega kot na krono, ki jo bo zaslužil. Ob koncu tedna jih je nosil po šest domov, a kolena so mu klecala od utrujenosti, ustnice so mu bile razpokane, jezik suh in nabrekli.

Potem je videl, da ne bo mogel nikamor s tem denarjem. Odšel je v Trst in valil od jutra do večera velikanske sode vina s pomolâ v skladišče firme »Stepancich, deposito vini neri e bianchi«. Po štirih letih se je vrnil. Tedaj je bil star trideset let. Nekoliko

je uredil in prezidal dom in se napotil potem v Tomaj po Maričko, v katero se je zagledal še kot kosec in ki mu je takrat obljubila, da ga bo čakala, četudi deset let. Z njo je preživel dan vriskajoče svatbe, najrazkošnejši dan v svojem življenju. Toda že ob koncu tedna sta računala, kaj bi se dalo narediti z brežinami. Gole kamnite rebri so valovale pred njunimi očmi. Le kak šop ojstrice, kak brinjev ali drenov grm je rasel na bednih tleh in ena lipa, edino drevo na vsem posestvu. Ona je dvomila, da bi se dalo priklicati kako pravo življenje v te mrtve skale, toda on se je nasmehnil, odšel v Trst in kupil tam drog, dinamitne naboje in prižigalke. Dolga leta je pel kramp, drog je dolbel žive skale, dinamit jih je razganjal. Ko ni bilo denarja za dinamitne patrone, je kupil smodnik, ga nasul v navrtano skalo, vtaknil vanj prižigalko, zabijal potem s papirjem, peskom in ilovico in ko je bilo vse pripravljeno, je šel klicat Maričko. Vedno je hotela gledati, kako se bo mina razletela. Z žarečim obrazom je prižgal prižigalnik in bežal potem z velikanskimi skoki k njej, ki je stala na drugi strani nad globeljo. Strmé sta poslušala, kako je zagrmelo, in gledala, kako so frčale skale v zrak in haokoli. Iz teh skal je gradil zidove in škarpe, v skopane jarke pa je Marička nosila zemljo iz kadunje in gnoj izpod edine krave, ki sta jo imela. V te jarke je on

Stanko Žerjal Moj božič v deželi prikazovani

VI.

Nad Izbično in Galo se torej spušča molk, kakor je molk legel v nedavni preteklosti tudi na nekatere druge kraje, ki so razvneli dnevno kroniko z vestmi o domnevnih prikazanjih in videnjih nerazložljivega izvora: pred par desetletji neki kraj v Dalmaciji, še prej nekje v Slavoniji, okrog vojnih let kraj Heede nekje v Zahodni Nemčiji, sredi vojne leta 1944 Imotski in v istem letu Torchio di Sotto v župniji Ghiaie di Bonate čisto blizu mesta Bergamo, deset let poprej pa nič manj kot v mojem rojstnem kra-

bilo točno dva meseca potem, ko je domnevna Marijina prikazen pri Bergamu mali Adelici na vprašanje o vojni odgovorila: če bo ljudstvo molilo in delalo pokoro, bo od zdaj čez dva meseca vojne konec.

Kaj bi zdaj rekel o Izbičnu in Gali? Da ne vem, ali so tudi tamošnja videnja avtentična ali ne. In ostanem v razdalji ravnodušen do njih, dokler nimam zadostnih dokazov. Nikakor pa se ne pridružujem tisti precej razširjeni logiki, ki o takih in podobnih vzplamtelih in spet ugaslih pojavih modruje takole: »Ker ni bilo otipljivega čudeža in ker se cerkvena oblast ni nič izrekla, to pomeni, da ni bilo nič res.« Jaz pa menim, da taka logika ni božjega in ne modrijanovega izvora.

Tudi italijanskega pregovora »če so rože, bodo vzcvetele« jaz ne sprejemem v trdilni obliki. Kdo mi jamči, da ne bo nihče pomandral rož ali vsaj brstičev in preprečil razcvet? Sprejemem pa nikalno obliko, kadar bi se reklo: »če niso rože, gotovo ne bodo vzcvetele.«

Žal je po svetu toliko šarlatanstva, duševnih motenj, živčnih boleznosti, in še marsikaj, kar sodobni svet s posebno ironijo taji, namreč: termitsko delovanje hudobnega duha, in potem je sploh vsa naša duševnost pravo brezno nedognanih energij in nepojasnjenih skrivnosti, da je naravno, če se ob vsakem »prikazovanjskem« alarmu zatečemo najprej k skepsi. Prav imamo. Za smerokaz življenjski poti zadostuje katekizem, to je sistematičen kompendij evangeljskih nauk. Na srečo je tudi medjugorsko cvetje tako skladno z evangelijem, da lahko ohranimo mirne živce do tistega kraja.

Ko sem pospravil ovinke pri Maslenici in se spoprijel z obalnimi zavoji, sem pa strnil svoje misli v ravno in vertikalno daljico. Ustavil sem se, da s sopotnico prestopiva iz petka v sobotni dan z nekaj desetkami rožnega venca, ker je le z molitvijo mogoče ohraniti in poživiti kontakt z Njim, ki se v njem gibljemo, živimo in smo.

Bogoljubno potovanje v MEDJUGORJE pripravlja medjugorski dopisnik (tel. 0481/34134) po izbiri prijavitelcev v 3 dneh za 134.000 lir dne 23. marca in 25. aprila; v 4 dneh za 185.000 lir dne 31. maja všteti Mandičev Podgrad; v 5 dneh za 256.000 lir dne 22. junija vključivi Kozaro in Podgrad; vedno z odhodom iz Rožne doline ob 0.30 uri in s povratkom v Gorico ob 23. uri. Cena velja pri sedanji valuti in pri polni zasedbi avtobusa. Vpisovanje z akontacijo 3.000, 4.000, 5.000 lir v Katoliški knjigarni (Libreria catt.) v Gorici, tel. 0481/84407 za prvo in drugo pot do 10. marca, za tretjo in četrto do 7. maja.

ju Rihenberg-Branik. Nobeden teh slučajev ni bil od Cerkev priznan in potrjen kot avtentičen nadnaravni poseg. Zadnja dva sta mi pobilje znana, čeprav nisem bil v žariščnem trenutku prisoten, oba pa sta me pustila še dovolj kritičnega in precej ravnodušnega. Potem pa sta me presenetila dva dogodka. Točno ob desetletnici prvega domnevnega Kristusovega prikazanja v tisti cerkvi, kjer sem bil prejel prve štiri Zakramente, je bil Rihenberg požgan in tisočsto Rihenbergčanov deportiranih v Nemčijo. Dne 20. julija 1944 pa je bil atentat na Hitlerja in to je

sadil trte, Marička pa je imela glavno delo s tem, da je odnašala kamenje iz dolinic na grobljo pod veliko škarpo. Tako so postale njivice v kadunjah vsako leto za kak meter širše na vse strani. Seveda je morala ona poleg vsega skrbeti še za kuho, on pa iti ta ali oni dan k sosedom na delo. Vendar so se sosedje kar čudili, kako se je vse na njegovem posestvu vedno bolj izpreminjalo. »Ne bo ti treba dolgo hoditi k nam,« so mu govorili.

Ko pa mu je žena rodila malo Maričko, je bil njen obraz ves spremenjen od bolečin in veselja. »Vina bi,« je zaprosila. Drvel je v gostilno in ko se je vrnil z vinom, je vzkliknil: »Drugič ob taki priliki boš pila že vino iz našega vinograda.« Takoj po krstu je že hitel na brežino in delal še z večjo vnemo kot prej. V večerih so grmele mine, podnevi pa je sadil mladike v nanošeno zemljo, kot bi prenašal žive mladiče. Med delom pa je desetkrat na dan skočil pogledat svojo malo Maričko, ki je tako lepo ležala ženi v naročju ali pa se smehljala iz zibke, ki jo je on spletel iz drenovih šib.

Potem je prišlo leto, ko je na trtah viselo že vse polno črnih grozdov. In ko je žena rodila Ivana, sina, ji je prin. sel kozarec novega, domačega vina. Od tega se ji je še vedno smehljala obraz, ko se je drugi dan po otrokovem rojstvu poslavljala od tega življe-

nja. »Vidiš, pa je le rodil vinograd,« mu je zašepetala, tik preden so ji ugasnile oči.

Po pogrebu je odšel k lipi, ki je stala sredi vinograda, in je vrezal v lub:

Marija Ambrož
† 1908.

Naslonil se je na deblo in pritisnil pesti na oči, da bi zatrl jok, ki je hotel iz njega. V desni pesti je stiskal nož, s katerim je vrezal v lub njeno ime.

Od tedaj je živel le za sina in za hčerko. Obema je hotel preskrbeti toliko, da bosta šla brez velikih skrbi skozi življenje. Delal je z nezmanjšano silo naprej. Vinograd je negoval z veliko ljubeznijo. Ljubil ga je zaradi spomina, saj je ni bilo pedi zemlje na njem, ki bi se je ne dotaknila nekoč roka umrle Marije. Vso pomlad in v poletju je stopal med trtami s težko škropilnico na hrbtu in rosil sinji dež galice na liste, ali pa s pihalnikom pršil nanje žvepleni prah. Kadar pa je sonce preveč izžgalo zemljo, je v škropilnico nalil vode in rosil tla. Njegovo vino je bilo najboljšo, zanj so vedeli ne samo po vsej deželi, ampak tudi trgovci in gostilničarji iz Trsta. Iz izkupička za vino je nakupil nekaj zapuščenih ograd, najel dninarje in ograde spremenil v travnike in njive. Ob obletnicah ženine smrti se je napotil najprej na pokopališče, kjer je molčé strmel na grob, potem

(Sv. Pavel). Minil je petkov postni dan. V torbi so kalorije žal mrzle kakor hladna noč. Bolji bi bil kontrast v temperaturi. Nekje okrog pol ene sva trčila na odprto gostilno s toplimi jedili. Samo počakati bo treba, ker privatne gostilne v Jugoslaviji kuhajo šele po naročilu. Po nič kaj postni popolnočni večerji je seveda treba računati na popuščanje budnosti. Na prvem izogibalšču ali parkirišču je prišla na vrsto tudi ta točka programa Za kako urico, sva rekla. Trajala pa je od dveh do šestih, preden sva se v avtu spet prebudila. Svežost se je tako dobro obnovila, da mi je vozilo poslej hitelo kakor mlademu fantu. Pred dvanajsto uro sem že vstopil v zakristijo na Trsatu in mogel z opoldanskim zvonom začeti sveto mašo. V trsatskem svetišču se da lepo moliti.

Romarsko-turistične pozdrave in novoletna voščila sem napisal na hercegovske razglednice šele na Reki.

Nadaljevanje vožnje spet ponoči. Na Kozini bi bila večerja mogoča le za prijavljene praznovalec silvestrovanja.

V Društvu slovenskih izobražencev bo v ponedeljek, 27. februarja, večer posvečen Benečiji. Predstavljena bo pesniška zbirka msgr. Valentina Birtiča. Začetek ob 20.30.

Staro leto je hitelo h koncu hitreje kot moje vozilo po Krasu in Dolu. Zakaj? Potem ko je strojna kočija tako ubogljivo oblizala skoraj dvatisoč kilometrov tujine, se je kaj kmalu po vhodu v domačo republiko sumljivo oglašila pod njo neka sirena. Iz previdnosti in tehnološke nevednosti sem seveda zelo upočasnil tek. Mehanik bo potem razsodil, da je treba zamenjati — diferencial.

Tako nisem dosegel domačih vrat v starem letu, ampak sem, ne da bi hotel, zadel na eksplozivne pozdrave novemu letu pred veselo restavracijo ob Vipavi. In glej naključje: v svoji bivši župniji. Kdo se ne bi ustavil? KONEC

pa odšel k lipi, se s komolcem naslonil na deblo in prav tako nemo strmel po vinogradu. V takih hipih je postal njegov obraz mrčen in mrk in nihče se ga ni upal nagovoriti.

Sin in hčerka sta se razvila v lepega fanta in lepo mladenko in mu povsod pomagala pri delu. Ker je bil s Krasa doma, ni bil nikoli nežen z njima, le kadar jima je pripovedoval o materi, se je ves spremenil in postal mehak. Toda to se je zgodilo komaj dvakrat, trikrat na leto.

Ko je bil Ivan star sedemnajst let, mu je oče prepisal vinograd. »Iz nič sva ga ustvarila s tvojo materjo,« je rekel tedaj, »a ti ga izročim, ker vem, da boš z večjim veseljem delal na njem, če boš vedel, da je tvoj. Tudi vem, da mi ne boš odrekel kakega kozarca vina, če si ga bom pozelel.« Razkazal mu je vsako vrsto trte posebej.

Tiste dni, ko je izročil vinograd, je oče strmel zamaknjen po cele ure gor na brajde, ki so zelenele po brežinah in bregeh, ki so jih križali sinjesivi zidovi. V dolgih polihah so se dvigali drug nad drugim, silili na desno in levo v kotanje, se zopet dvigali na drugi strani mimo velikanske groblje nekam čez hrib in izginili na drugi strani v ozko, zaprto dolino. Iz teh brežin in bregov je vinograd sesal sok za svoje življenje, pil rdečo kri iz zemlje.

(Dalje)